

1) *L'adveniment de la Generalitat.* — En restaurar-se, el 1931, la Generalitat de Catalunya, part de l'aparell cultural del país estava ja en marxa. La Generalitat només l'havia d'encoratjar, d'ampliar i de corregir, si calia, amb les atribucions que li donava l'Estatut. Però en qüestió de cultura, l'Estatut tan desitjat pels catalans, és on té més falles i on flaqueja més. L'autonomia va establir l'oficialitat de l'idioma català i el va imposar en molts sectors administratius d'on era bandejat, però culturalment, no podia fer-li guanyar tot d'una gaire terreny, car els processos culturals són lents i hom no pot constatar sinó al cap de molt temps els resultats de les iniciatives de les institucions. Amb l'adveniment de la Generalitat la cultura catalana trobava certament un camí més planer per al seu esdevenidor, però no s'havia desfet encara dels entrebanes que li dificultaven aquest camí; els catalans, per tant havien d'esperar més d'ells mateixos, en el domini cultural, que no pas de les institucions rectores, tot i que aquestes institucions no hagin cessat d'encoratjar una cultura adient amb els sentiments i les necessitats del país i amb els corrents espirituals que estan més d'acord amb els avenços de la civilització, de manera que tot catalanitzant la cultura, la Generalitat ha tendit a universalitzar-la, a donar-li més amplitud i més intensitat i a fer-la assequible a tots els catalans, sense distinció.

2) *L'ensenyament.* — En el ram de l'ensenyament, i junt amb el gran esforç fet en l'ensenyament primari, hom va crear d'antuvi càtedres de llengua catalana a les Escoles Normals i més recentment hom n'ha creades de llengua i literatura catalana als instituts de segon ensenyament. Fins ací no havia estat compresa per l'Estat la necessitat pedagògica d'instruir l'infant amb la seva pròpia llengua, base primordial per a la comprensió d'allò que se li ensenya. Per a aquesta tasca calia donar primer als mestres un coneixement més ampli del català i la Generalitat es va emprendre tot seguit aquesta tasca. Al costat de l'ensenyament secundari la Generalitat s'ha preocupat fortament de l'ensenyament tècnic i professional i de l'ensenyament per a obrers. El conjunt d'aquestes institucions docents aplega milers i milers d'alumnes als quals cal sumar els de les escoles, també de caràcter tècnic, que sosté l'Ajuntament barceloní. Entre les institucions docents de la Generalitat, les de l'Ajuntament de Barcelona i les de molts altres ajuntaments catalans, hom ha anat formant una densa xarxa d'escoles tècniques i professionals, biblioteques populars, instituts, laboratoris, etc. que poden ésser l'orgull del país. I aquestes institucions estan totes elles impregnades, no sols d'un esperit autòcton que les caracteritza, sinó també d'un sentit popular i de dignitat pregonament humana.

Quant a la Universitat de Barcelona, hom li ha atorgat una àmplia autonomia sota el règim d'un patronat amb

Cançó de l'amor matiner

De matinet l'Amor venia,
de matinet.

Jo era un infant; la correntia
veia d'amor, mancat de set;
mai he sabut per quina via
ell s'atansa poc a poquet.

De matinet l'Amor venia,
de matinet.

D'una besada em dexondia;
—Mira les roses quin esplet!—
Ell em parlava i resplendia
sota la llum del roseret.
De matinet l'amor venia,
de matinet.

—Mira el cabell que el vent destria
i el jove si, naixent i dret;
mira el mirar, tot fantasia,
que ara s'inclina, ara escomet.
De matinet l'Amor venia,
de matinet.

Juga a l'amor, massa que un dia
serà ton cor d'ango'xa estret.
Sents una tèbia melodia?
Ja arribaran la neu i el fred.
De matinet l'Amor venia,
de matinet.

I acabaràs, quan l'hora sia,
plorant de cara a la paret
i la teva última follia
se't trencarà com un jugueta.—
De matinet l'amor venia,
de matinet.

JOSEP CARNER

representants de l'Estat i de la Generalitat. A base d'aquest règim la Universitat fou completament renovada i reorganitzada, i s'establí entre professors i alumnes una disciplina moral nova amb un clima espiritual més lliure i més català. En aquests darrers temps, en reobrir les portes malgrat les perturbacions de la guerra, la Universitat de Barcelona ha hagut de reformar novament algunes de les seves

Facultats, com la de Dret, que ha estat reorganitzada a base d'una ampliació raonada dels estudis econòmics i socials.

3) *La ciència catalana.* — No és solament a l'Institut d'Estudis Catalans on cal cercar la vida científica catalana. Aquesta vida pateixa en el si d'altres institucions, cadascuna d'elles creada per a una finalitat es-

pecial. Així trobem a la Facultat de Medicina de Barcelona, que és una de les famoses d'Europa, un Institut de Fisiologia, on treballen els doctors Pi i Sunyer i Bellido, i una Societat de Biologia que publica treballs importantíssims. Existeix un Arxiu d'Etnografia i Folklore que des de fa molts anys recull i estudia el tresor de les tradicions populars. Al Centre Excursionista de Catalunya s'han encoratjat els estudis geogràfics, els quals han fet possible la nova distribució, per vegueries, de les contrades catalanes. L'Acadèmia de Jurisprudència ha estimulat els estudis jurídics. Els estudis històrics tenen molts conreadors, però en aquests darrers temps han sobresortit els treballs sobre història general de Catalunya de Ferran Soldevila i d'Antoni Rovira i Virgili. Les ciències físiques i matemàtiques estan també en plena florida i han donat per resultat pràctic, a més de la formació de diverses personalitats científiques de veritable relleu, institucions com el Servei Meteorològic de Catalunya, que dirigeix el doctor Fontserè o els Observatoris de l'Ebre a Tortosa, i Fabra, a Barcelona, dirigits tots dos per savis catalans. En conjunt, la ciència catalana tendeix cada vegada més a l'especialització, amb la qual cosa està d'acord amb les tendències modernes. Les biblioteques i laboratoris per a l'especialització es multipliquen en els centres docents i culturals i en cada branca del saber humà hom troba erudits i estudiosos inflamats per la prujia de fer avançar la ciència del país tot posant-la d'acord amb els corrents universals.

4) *Les Arts.* — Les arts plàstiques no havien conegut a Catalunya un període més pròsper que el que va del 1900 al 1936. Catalunya ha estat, durant aquest temps, un centre artístic força important que si d'antuvi girava dins l'òrbita lluminosa de París, va assolir més tard, llum i moviment propis. D'ençà de l'adveniment de la Generalitat hom creà a Barcelona l'Exposició de Primavera que, fins al 1936, es dividí en dos salons diferents per acoblar artistes de totes les tendències: el Saló de Montjuïc i el de Barcelona. Les obres que es presentaven en aquestes exposicions es comptaven per centenars i hom hi ha trobat escultures de mestres incontestables, com Llimona, Clarà, Dunyac, Viladomat, Rebull i Casanoves i pintures de Mir, Sunyer, Meifren, Domingo, Nogués, etc. Mentrestant s'acabava d'organitzar el Museu d'Art de Catalunya, que, a més de recollir el tresor artístic dels temps passats adquirint col·leccions d'art privades com la col·lecció Plandiura i llegats com el de Santiago Rossinyol, ordenava bona part de la producció moderna catalana i formava una rica col·lecció d'art català amb sales especials per a artistes com Fortuny, Nonell i Cases i amb remarcables exemplars de pintors com Martí i Alsina, Vayreda, Canals, Urgell, etc. Ja s'ha dit que aquest museu compta amb una rica

(Acaba a la pàgina següent)